

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski

w sprawie z wniosku B. G.
przy uczestnictwie S. S., A. S., K. G., M. G., J. S. , B. S., J. L. i P. S.
o uzupełnienie postanowienia Sądu Rejonowego w M. z dnia 6 czerwca 1988 r.
sygn. I Ns (...) i o uzupełnienie postanowienia Sądu Rejonowego w M.
z dnia 4 grudnia 2007 r. sygn. I Ns (...),
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 października 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni
od postanowienia Sądu Okręgowego w T.
z dnia 26 września 2013 r., sygn. akt I Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania jeżeli: w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Instytucja przedsądu, jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także z zaleceniami Rady Europy zezwalającymi na wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Skarga kasacyjna służy od prawomocnego orzeczenia, ma ograniczony zasięg, a jej podstawowym celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i twórczy wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa.

Choć skarżąca powołała się na wystąpienie w sprawie zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), to nie występuje ta przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Istotnym zagadnieniem prawnym w omawianym znaczeniu jest taki problem z zakresu wykładni lub stosowania prawa, który ma znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04, niepublikowane). Powołanie się na istnienie takiego zagadnienia wymaga jego sformułowania oraz przedstawienia argumentacji jurydycznej uzasadniającej tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych na gruncie przytoczonych przepisów prawa, na tle których ono powstało. Poza tym, skarżący powinien wykazać, że zagadnienie to jest istotne dla rozpoznania lub rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepublikowane oraz z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05, OCNP 2006, nr 15 -16, poz. 243).

Pytanie „czy w świetle obowiązujących przepisów możliwe jest zaliczenie do masy spadkowej ekspektatywy prawa spadkodawcy, tj. w sytuacji gdy, za życia

spadkodawcy, na podstawie jego wniosku, zostało wszczęte i trwa do chwili obecnej postępowanie dotyczące zwrotu wcześniej wywłaszczonych nieruchomości, przy jednoczesnym nieprzerwanym posiadaniu tych nieruchomości przez spadkodawcę oraz jego spadkobiercę” i jego uzasadnienie, nie spełnia wymaganych kryteriów zasygnalizowanych wyżej dla przedstawienia zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim, skarżąca nie przedstawiła w tej materii argumentacji jurydycznej odwołującej się do możliwości dokonania różnych ocen prawnych, w tym do judykatury. Propozycja z dnia 16 marca 1998 r. Skarbu Państwa odkupu wywłaszczonych przed śmiercią R.S. w dniu 24 lutego 1996 r. nieruchomości w stosunku do spadkodawczyni, nie mogła być skuteczna, już z tego względu, że nastąpiła po jej śmierci.

O dziedziczeniu gospodarstwa rolnego, sąd orzeka także wtedy gdy w skład spadku wchodzi roszczenie o odzyskanie własności gospodarstwa rolnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 października 1966 r., III CR 242/66, OSNC 1967, nr 7-8, poz. 131). Zainteresowani jednak nie podnieśli, że wywłaszczenie spadkodawczyni było niezgodne z prawem. Roszczenie o wykup wywłaszczonej nieruchomości nie jest roszczeniem o odzyskanie gospodarstwa rolnego lecz roszczeniem o nabycie na nowo wywłaszczonej nieruchomości, a jego uwzględnienie następuje wtedy jeżeli zostaną spełnione ustawowe przesłanki.

Z kolei pytanie, czy podczas ustalania normy obszarowej 1 ha obowiązującej od dnia 1 października 1990 r. (art 1058 k.c.) gospodarstwo rolne należy postrzegać w znaczeniu przedmiotowym zgodnie z dyspozycją art. 55³ i art. 46¹ k.c., a dokładniej, czy istnieje prawna możliwość uznania określonej nieruchomości za gospodarstwo rolne, nie tylko wtedy, gdy stanowi ono zorganizowaną całość, ale także wtedy gdy potencjalnie może ją stanowić, nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. W sprawie nie było bowiem kwestionowane, że pomiędzy wszystkimi nieruchomościami spadkodawczyni taka więź zachodziła i to łącznie z tymi, które za jej życia zostały wywłaszczone, a co do których nie utraciła samoistnego posiadania. Kwestia więc potencjalnej więzi w celu powstania zorganizowanej całości była tu bez znaczenia.

Natomiast, także i w tym wypadku skarżąca nie rozwinęła wątku posiadania wywłaszczonej nieruchomości przez spadkodawczynię w chwili otwarcia spadku. Przy ustalaniu, czy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne bierze się pod uwagę w zasadzie, te nieruchomości, które w chwili jego otwarcia stanowiły własność spadkodawcy. Wchodzą w jego skład także te nieruchomości, które były w samoistnym posiadaniu spadkodawcy, jeżeli tytuł prawny do nich nie był wykazany. W sprawie nie budziło jednak wątpliwości, że właścicielem wywłaszczonych działek w chwili otwarcia spadku R. S. był Skarb Państwa i jego tytuł wynikał, ze znajdujących się w aktach decyzji wywłaszczeniowych (por. uchwałę Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1969 r., III CZP 12/69, OSNCP 1970, nr 2, poz. 39).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).